

Cultuur- en Erfgoedpact Noord-Veluwe 2022 – 2024

Culturele Infrastructuur is sociale infrastructuur

Juli 2022, gemeente Putten namens Regio Noord-Veluwe



Regio Noord-Veluwe



gemeente harderwijk



gemeente
putten



gemeente
ermelo



GEMEENTE OLDEBROEK



Gemeente Epe



Gemeente Heerde

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	4
2. De regio Noord-Veluwe.....	5
3. Cultuur & Erfgoedpact 2017-2021.....	6
4. Samenhang Regiovisie en Cultuur- en Erfgoedpact	7
5. Samenwerking en organisatie	8
6. Missie, doelen en ambities Cultuur- en Erfgoedpact 2022-2024	9
7. Hoofdpijnen voor activiteiten.....	11
8. Uitvoering Cultuur- & Erfgoedpact 2022-2024.....	13

1. Inleiding

De provincie Gelderland speelt een belangrijke rol op het gebied van Cultuur en Erfgoed in de regio Noord-Veluwe. De provincie stelt voor het derde Cultuur- en Erfgoedpact (2022-2024) opnieuw subsidie beschikbaar voor het ontwikkelen en uitvoeren van activiteiten die de bovenlokale samenwerking, samenhang en identiteit in de regio verder ontwikkelen. Voor de regio Noord-Veluwe stelt de provincie gedurende 3 jaar maximaal € 15.000 voor ieder van de 9 gemeenten beschikbaar. De gemeenten matchen dit met een bijdrage per gemeente van eveneens maximaal € 15.000 in geld of uren.

Daarnaast stelt de provincie eenmalig € 550.000 beschikbaar voor het versterken van de culturele regionale infrastructuur en € 100.000 voor het uitwerken van de regionale verhaallijn. Deze twee eenmalige subsidies staan beschreven in de Regiovisie Noord-Veluwe.



2. De regio Noord-Veluwe

De regio Noord-Veluwe bestaat uit de gemeenten Elburg, Epe, Ermelo, Harderwijk, Hattem, Heerde, Nunspeet, Oldebroek en Putten.

De regio Noord-Veluwe kenmerkt zich door, onder andere:

- de Hanzesteden Harderwijk (1280), Hattem (1299) en Elburg (1367). Deze eeuwenoude steden maakten deel uit van het handelsverbond van Hanzeverbond dat handel dreef tussen de Oostzee, de Lage Landen en Scandinavië. Dit handelsverbond telde 200 steden, waarvan 22 in Nederland;
- het stadje (landgoed) Staverden in de gemeente Ermelo: het kleinste stadje van de Benelux en waarschijnlijk zelfs ter wereld;
- de landgoederen van de Noord-Veluwe, die op een strategische plek liggen, op de overgang van Veluwemassief naar Randmeer. Er zijn volgens het Werkboek RES Noord Veluwe¹, 21 landgoederen op de Noord-Veluwe: Klarenbeek, Old Putten, Schouwenburg, Zwaluwenburg, Morren, Oldhorst, Vollenhof, IJsselvliedt, Vogelenzang, De Essenburgh, Hulshorst, Groeneveld, Salentein, Oldenaller, Bijstein, Vanenburg, Schoonderbeek, Oud Groevenbeek, Nieuw Groevenbeek, Schovenhorst, en Groot Spriel. Hieraan kan nog moeiteloos een aantal landgoederen worden toegevoegd, o.a. landgoed Ullerberg in Ermelo, deze lijst is dus niet uitputtend;
- de voormalige Universiteit van Harderwijk (1648-1811), een van de vijf oudste universiteiten van Nederland);
- talrijke oudheids- natuur- en cultuurmusea;
- cultuureducatieorganisaties in Elburg, Harderwijk en Heerde;
- bibliotheek(vestigingen) in alle gemeenten;
- culturele centra en kleine podia, waaronder theater Harderwijk, theater Stroud Putten, de Dialoog Ermelo en MFC 't Huiken Elburg;
- het waterzoom- en natuurgebied Veluwemeerkust (de voormalige kust van de Zuiderzee);
- talrijke geologische en archeologische bezienswaardigheden als de stuwwallen uit de ijstijden, Romeinse marskampen, grafheuvels, celtic fields, sporen van bewoning uit alle tijden, etc.

De regio Noord-Veluwe heeft twee culturele sectoren die in (vrijwel) alle gemeenten zijn vertegenwoordigd: de cultuureducatiesector en het bibliotheekwerk. De eerste sector omvat de cultuureducatie met de organisaties Cultuurkust/Cultuurplein/cultuurmakelaar Elburg. De tweede sector bestaat uit de bibliotheken Noordwest Veluwe en Noord-Veluwe. Bibliotheek Noordwest-Veluwe heeft vestigingen in Elspeet, Ermelo, Harderwijk, Nunspeet en Putten. Bibliotheek Noord-Veluwe heeft vestigingen, servicepunten en uitleenpunten in Oldebroek, Elburg, Epe, Hattem, Heerde, 't Harde, Vaassen, Wapenveld, Wezep, Doornspijk, Hoge Enk, Hattemerbroek, Oosterwolde, Emst en Oene.

¹ Regio Noord-Veluwe Werkboek RES Noord Veluwe, deel II — Uitwerking landgoederen, 23 september 2019

3. Cultuur & Erfgoedpact 2017-2021

Het Cultuur- en Erfgoedpact 2022-2024 bouwt voort op de resultaten van het voorgaande pact 2017-2021. In deze periode werden drie thema's uitgewerkt: cultuurparticipatie, erfgoed en gastvrijheid, en participatie. In deze periode werden met behulp van de provinciale- en gemeentelijke subsidies een kleine 100 incidentele en meerjarige cultuuractiviteiten ontwikkeld en uitgevoerd, zoals festivals, theatervoorstellingen, films, podcasts, lessenseries voor het basisonderwijs, websites, exposities, E-learning-module voor vrijwilligers, wandelroutes, virtuele activiteiten tijdens de coronalockdowns, etc. In deze periode zijn samenwerkingen ontstaan, die soms al uitgegroeid, en soms nog wat pril zijn. Op de basis, die in de voorgaande periode is gelegd, wordt in de komende pactperiode voortgebouwd.



4. Samenhang Regiovisie en Cultuur- en Erfgoedpact

Het doel van de Regiovisie Noord-Veluwe (door de provincie Gelderland 'regioplan' en 'transitieregeling duurzame culturele infrastructuur' genoemd) is het duurzaam versterken en innoveren van de bovenlokale cultuur- en erfgoedparticipatie. Cultuur- & Erfgoedprojecten geven voor een groot deel hier de uitvoering aan. De activiteiten van de Regiovisie en van het Cultuur- & Erfgoedpact leveren een geheel van onderlinge verbindingen in de culturele sector op, die ook in de toekomst bruikbaar blijven en die de mogelijkheden op lokaal niveau overstijgen. Een nadere beschrijving van de begrippen 'duurzame culturele infrastructuur' en 'regiovisie' of 'regioplan' is vastgelegd in diverse documenten van de provincie Gelderland².

Een tweede doel van zowel de Regiovisie als van het Cultuur- en Erfgoedpact is het versterken van de regionale identiteit. Voor het versterken van de regionale identiteit beoogt de Regiovisie om de verhaallijn Noord-Veluwe, zoals die is opgesteld door Erfgoed Gelderland, verder uit te werken. Vanuit de gelden van het Cultuur- en Erfgoedpact worden ook activiteiten ter ondersteuning van deze verhaallijn Noord-Veluwe ontwikkeld.

De activiteiten binnen het Cultuur- en Erfgoedplan worden bekostigd vanuit de provinciale subsidie voor het pact, vanuit de bijdragen van iedere gemeente, vanuit het culturele-, erfgoed- en de toeristische organisaties, (bijvoorbeeld toeristische koepels en Erfgoed-organisaties) en de bijdragen van de deelnemende organisaties. De middelen die de provincie beschikbaar stelt in het kader van de Regiovisie zullen worden ingezet voor projecten die tot doel hebben de structuur van het culturele en erfgoedveld te versterken en te innoveren; o.a. bij de Verhaallijn zullen de twee verschillende subsidies elkaar versterken. Dit is een beoogd multipliereffect.

² Statenbrieven PS2021-321 en PS2021-676.

5. Samenwerking en organisatie

Op de Noord-Veluwe is dankzij het vorige Cultuur- en Erfgoedpact inmiddels een goed fundament gelegd voor een regionaal netwerk. Geconstateerd kan worden, dat de 9 gemeenten elkaar goed kunnen vinden: er is unaniem besloten om te participeren in het Cultuur- en Erfgoedpact 2022-2024. Evenals in de vorige Cultuur & Erfgoedpactperiode zorgen de 9 gemeenten voor het beleid en de kaders. De coördinatie over de activiteiten wordt belegd bij een samenwerking van drie organisaties: Cultuurkust, Cultuurplein en de cultuurmakelaar van Elburg, de zogenaamde 'Driehoek' (zie Regiovisie 2022-2024). De uitvoering van activiteiten wordt belegd bij deze Driehoek, en waar dat van toepassing is met andere regionale of lokale partijen.

De manier waarop de 9 gemeenten samenwerken in de uitvoering van de Regiovisie en de Cultuur- & Erfgoedprojecten is vastgelegd in de Regiovisie³.

Tijdens de vorige pact-periode werd geconstateerd dat er vooral in de sectoren erfgoed en toerisme een wereld te winnen is:

- de Noord-Veluwe is een regio die rijk is aan erfgoed-vindplaatsen.
- er zijn talrijke ontwikkelingen te zien, maar dit zijn veelal stand-alone initiatieven.
- de samenwerking binnen deze sectoren kan versterkt worden, waardoor meer rendement gehaald kan worden.

Het versterken van de samenwerking in de erfgoedsector tussen de koepels (o.a. Erfgoed Gelderland), de toeristische organisaties (o.a. Visit Veluwe, Veluwe op 1, de lokale VVV's, etc.), de erfgoed- en natuurmusea, de archeologische organisaties, de particuliere ondernemers in de erfgoed- en toeristische sector zal een van de speerpunten in de komende Cultuur- & Erfgoedpactperiode zijn.

Hierbij kan de recente ontwikkeling van de 11 belevingsgebieden op de Veluwe⁴ (een onderzoek van Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen) een rol spelen.

Het gaat om de volgende gemeentegrenzen overschrijdende belevingsgebieden. Dit zijn o.a.:

De Veluwezoom, Veluws verleden, de bevochten Veluwe, de geheime Veluwe, de Hoge Veluwe, de ambachtelijke Veluwe, de koninklijke Veluwe, de stille Veluwe, de industriële Veluwe.

³ Regiovisie Culturele infrastructuur = sociale infrastructuur, juni 2022.

⁴ Veluwe op 1 / Veluwe Agenda

6. Missie, doelen en ambities Cultuur- en Erfgoedpact 2022-2024

Missie

Het Cultuur- en Erfgoedpact 2022-2024 heeft als missie:

Missie Cultuur- en Erfgoedpact 2022-2024

Cultuur en erfgoed bewaren en beleven door het samen ontwikkelen en versterken van een duurzame culturele infrastructuur waarmee voor de bewoners en bezoekers van de Noord-Veluwe culturele-, erfgoed-, cultuureducatieve en toeristische activiteiten worden ontwikkeld, waar mogelijk en zinvol verbonden met andere maatschappelijke aandachtsvelden zoals het sociale domein.

Doelen

De missie wordt uitgewerkt in een overkoepelend doel: de inwoners van de Noord Veluwe duurzaam actief en passief te laten participeren in lokale en regionale kunst, cultuur en erfgoed.

We benoemen drie subdoelen:

1. Vergroten van het bereik onder - en participatie van inwoners aan culturele activiteiten;
2. Inwoners voelen zich sterker verbonden met hun omgeving en met de regio door sterke cultuurmarketing en regionale projecten (waaronder de invulling van de Verhaallijn Noord Veluwe);
3. Inhoudelijke focus op de beleving van erfgoed en o.a. muziek, met ruimte voor cross-overs en tussen culturele disciplines en het sociale domein.

Deze doelen stroken met de uitgangspunten die de provincie Gelderland voor de periode 2021-2024 heeft geformuleerd⁵:

- in alle regio's worden cultuur én erfgoed als belangrijk onderdeel van een toekomstbestendige culturele infrastructuur benoemd;
- de (regionale) verhaallijn, zoals water, Limes en Gelders Arcadië, vormt een kapstok om samenwerking tussen culturele partijen onderling en met partijen buiten de culturele sector te stimuleren;
- in alle regiovisies wordt voorgesteld cultuur en erfgoed nadrukkelijker te verbinden met andere sectoren zoals smart industry, recreatie en toerisme, het sociale domein en de zorg;
- de regio's stimuleren de samenwerking tussen vergelijkbare culturele organisaties in de backoffice en op publieks- en deelnemersbereik;
- de regio's stimuleren de samenwerking tussen het top- en middensegment (kunst- en erfgoedbeoefening als werk) en de amateurkunst en erfgoedbeoefening in de vrije tijd;
- de regio's geven aan dat de samenwerkingen tussen de culturele organisaties en verenigingen moet worden gefaciliteerd;
- de regio's stimuleren transformatie op het gebied van productie (maken) en presentatie (online en offline);
- cultuureducatie in het (basis)onderwijs komt in alle regiovoorstellen aan bod;

⁵ Cultuur Oost, Oplegnotitie regioplannen cultuur- en erfgoed Gelderland Wederopbouw na COVID-19, 18-02-2021.

- in alle regio's wordt aangesloten bij wat er al is. Ook wordt in alle plannen duidelijk de verbinding gezocht tussen cultuur, onderwijs, erfgoed en toerisme;
- alle regio's vinden het van belang om bestaande organisaties, zoals Erfgoed Gelderland, Cultuur Oost, cultuurknooppunten, platforms en (boven)regionale bureaus voor toerisme, bij de uitvoering van hun plannen in te zetten.

Ambities

De ambities voor de komende pact-periode zijn:

- een kwalitatief goed lokaal en bovenlokaal aanbod op het gebied van cultuur en erfgoed organiseren met en voor inwoners en bezoekers;
- het leggen van duurzame verbindingen tussen verenigingsleven, inwoners en culturele-, erfgoed-, toeristische- en maatschappelijke organisaties;
- bestaande projecten en evenementen ondersteunen en verder integreren;
- amateurkunst en verenigingsleven ondersteunen;
- nieuwe bovenlokale activiteiten ontwikkelen (innovatie);
- vanuit de Regiovisie per gemeente een cultureel platform ontwikkelen (of uitbouwen), waarin erfgoed en toerisme zijn vertegenwoordigd, voor goede afstemming tussen cultuur- en erfgoedbeleid en de uitvoering daarvan;
- educatie gericht op cultuur en erfgoed van lokaal naar regionaal 'tillen';
- initiatieven op het gebied van cultuurmarketing ondersteunen, integreren en uitbouwen, samen met lokale en regionale partners (toerisme, erfgoed, archeologie, etc.).

7. Hoofdpijnen voor activiteiten

Activiteitenmatrix

De regio Noord Veluwe ontwikkelt vanuit de Regiovisie een eigen verhaal. De Verhaallijn Noord Veluwe, met lokale accenten, geeft hiervoor een goede basis. Deze verhaallijn versterkt de regionale identiteit en de binding van de inwoners met hun omgeving en regio. Projecten en activiteiten ontwikkelen we vanuit deze verhaallijn. Concreet betekent het dat een project dat in Elburg wordt ontwikkeld, bijvoorbeeld ook in Putten of Nunspeet uitgevoerd kan worden. Hierbij onderscheiden we 3 aandachtsgebieden: Erfgoed (waaronder ook de Verhaallijn), Muziek (cultuureducatie) en Cultuurmarketing.

Mogelijkheden zijn bijvoorbeeld:

- lesprogramma Erfgoed en Archeologie voor het onderwijs;
- doorontwikkelen leerlijnen muziek in aansluiting op het akkoord Meer Muziek in de Klas;
- projecten die bijdragen aan het levend houden van herinneringen;
- muziekprogramma gericht op ouderen met een zorgvraag;
- stimuleren deelname aan verenigingsleven en amateurkunst;
- theaterprojecten gericht op het versterken van regionale identiteit;
- beter gepresenteerd regionaal aanbod door cultuurmarketing, aansluitend bij lokale organisaties;
- onderzoek naar beleving van regionale identiteit en bekendheid aanbod onder de inwoners;
- opschalen succesvolle projecten uit de vorige pactperiode.

De uitvoerende partijen Cultuurlust, Cultuurplein en de cultuurmakelaar Elburg stemmen lokaal af welk project waar wordt opgestart. Vervolgens wordt de volgende matrix ingevuld voor 2022 en voorzien van een activiteitenbegroting (= jaarplan). In de loop van 2023 en 2024 wordt de matrix opnieuw gevuld.

	Erfgoed	Muziek	Cultuurmarketing
Elburg			
Epe			
Ermelo			
Hattem			
Harderwijk			
Heerde			
Nunspeet			
Oldebroek			
Putten			

Doelgroepen

We kiezen ervoor om vooraf geen specifieke doelgroepen te benoemen, maar per project te bepalen we welke doelgroep we ermee willen bereiken. De 9 gemeenten, in samenwerking met de uitvoerende partijen, houden met elkaar regie op de doelgroepen, met als inzet dat we diverse groepen inwoners bereiken met de activiteiten.

Criteria en toetsing

De criteria voor het beoordelen van de activiteiten luiden als volgt:

- de activiteiten zijn bovenlokaal gericht, d.w.z. dat aan de activiteiten minimaal 2 gemeenten participeren en dat de activiteiten toegankelijk zijn voor alle inwoners uit de regio (en daarbuiten);
- er is waar mogelijk een link tussen de activiteiten en het Verhaal van de Noord-Veluwe;
- de activiteiten maken gebruik van bestaande samenwerkingen en ontwikkelen nieuwe samenwerkingen, waarbij samenwerkingen zo veel als mogelijk met actoren uit de regio plaatsvindt;
- bij het zoeken van doelgroepen zal ruim aandacht besteed worden aan het Governance-principes van diversiteit en inclusie. Dat wil onder andere, zeggen dat we mede niet-reguliere doelgroepen willen gaan bereiken.

Na het toekennen van de provinciale subsidies, zullen de uitvoeringsorganisaties in samenwerking met de beleidsmedewerkers cultuur de activiteiten uitwerken en toetsbaar maken in een aantal visie-bijeenkomsten. Deze visiebijeenkomsten worden door adviseur CultuurOost aangeboden, die deze bijeenkomsten vanuit hun provinciale taak en budget organiseren. Daarnaast is CultuurOost vanuit hun provinciale taak gedurende de looptijd van het Pact beschikbaar en tijdens regiovergaderingen aanwezig, om advies te geven.



8. Uitvoering Cultuur- & Erfgoedpact 2022-2024

Het ontwikkelen van het activiteitenprogramma is een investering in uren en vraagt budget. Daarom beginnen de uitvoeringsorganisaties met het ontwikkelen van het activiteitenprogramma na het toekennen van de Cultuur- & Erfgoedpact-subsidie door de provincie. De planning is om in het najaar van 2022 hiermee te starten. De visiebijeenkomsten die CultuurOost gaat organiseren, zijn bedoeld als de kickoff-meeting voor de uitvoering.

De activiteiten in het activiteitenprogramma zullen in ieder geval omvatten:

- continuering en verbetering van de activiteiten uit het vorige erfgoedpact (transformatie);
- nieuwe activiteiten als aanvulling op de behaalde resultaten uit het vorige erfgoedpact (innovatie).

Informatie naar provincie Gelderland over voortgang en resultaten

Op verschillende wijzen wordt de provincie Gelderland betrokken bij de voortgang en resultaten:

- financieel en inhoudelijke rapportage bij vaststellingsaanvraag met betrekking tot de subsidie;
- een financiële en inhoudelijke eindrapportage aan het einde van de looptijd van het Cultuur- en Erfgoedpact;
- inhoudelijk en financiële rapportages (jaarlijks);
- uitnodiging om bij jaarlijks bij 2 regio-overleggen aanwezig te zijn.
- periodiek overleg tussen penvoerder en provincie over het verloop van het pact.

